

א' תמוז תשע"ה, 18.6.2015

גיליון מס' 463

פרשת קרח

תלונות שמשאירות רושם

מאת עדי הולצמן, קיבוץ מעלה גלבוע

שתי קבוצות אנשים מתלוננות בפרשתנו. עיון מדוקדק בפרשה מעלה כי שתי טענות שונות בפיהם, והם גם זוכים לשתי תגובות שונות לחלוטין.

קורח ועדתו מעלים סימן שאלה ושואלים מיהו הנבחר לעבודת הקודש ומדוע? טענה זו דורשת התמודדות רבת פנים. מבחן הקטורת שבו מתבקשים ראשי העדה להביא קטורת כדי לראות במי בחר ה', ומבחן המטות שבו שבה ומאוששת הבחירה לאחר ענישת החוטאים. מסתבר כי זוהי טענה כבדת משקל. איך נוכל להוכיח כי זוהי ההנהגה הנבחרת? יש להדגיש כי טענתם מופנית נגד כהונתו של אהרן ולא נגד כהונת משה, ובמבט ראשון נראה כאילו כוונותיהם טהורות: גם הם רוצים להיות קרובים לקודש עצמו. קורח רואה את עצמו כאלטרנטיבה לאהרון, וכך גם 250 ומאתים מקריבי הקטורת הנלווים אליו.

שריד מסיפור זה ממשיך ומלווה את העם לאורך הדרך בריקוע נחושת המוצמד למזבח, לזיכרון כי בחירת ה' בעובדי הקודש היא בחירה לדורות ולא ניתן לערער אחריה. ואפשר להציע כי רמז יש בדבר, שאדם מישראל יכול להביא את קורבנו ממש עד מזבח הנחושת ואף לשחוט אותו, ובכך להיות שותף בעבודת הקודש.

לעומת טענתו של קורח, דתן ואבירם מופיעים בטענה שונה לחלוטין. הם מאשימים את משה בכך שהנהגה אינה מקיימת הבטחות, או במילים אחרות: שהשלטון מושחת. רימית אותנו, אנשי העם התמימים; הבטחת לנו הבטחות שווא על ארץ טובה, לכן הלכנו אחריך, ולא קיימת הבטחתך, הבאת אותנו אל המדבר הזה להמית את כולנו, מתוך רצון להיות מנהיג של קהל גדול. ברור כי הטענה היא נגד מנהיגותו של משה, מנהיגות שלא נבחרה על ידי הקהל ואינה ממלאת את התקוות שתלו בה. האם דתן ואבירם רואים את עצמם כמחליפי ההנהגה, או שמא כל מטרם היא לקרוא תיגר על ההנהגה הקיימת ללא הצעת אלטרנטיבה ראויה?

בנוסף לטענתם הם אינם מוכנים לדו שיח. הם בטוחים במאה אחוז בצדקת דרכם ואינם צריכים לנמק אותה או להעמיד אותה לדיון. לטענה זו אין צורך להתייחס בכבוד או להתמודד עמה. ואכן, עונשם הוא בליעתם באדמה. כאן אין מבחנים ואין משא ומתן. העונש פלאי ומצריך בריאה חדשה.

רושם עמוק השאירו שני סיפורים אלה בדברי ימי התנ"ך וגם אחריו. בפרשת פנחס בתוך מנין העם שבים ומזכירים את המחלוקת ואת גורלם של דתן ואבירם, והתורה מוסיפה כי בליעתם הייתה לנס - לאות עולם ולזיכרון המעשה.

בתיאור הקורות במדבר בספר תהלים מוזכרים שוב דתן ואבירם ובליעתם באדמה.

מהי חשיבותן ההיסטורית של טענות אלה?

אפשר להראות כי לא בכדי נכרכו שתי התלונות זו בזו. אוירה של תלונות וחוסר שביעות רצון מקשה מאוד לברר מהי תלונת אמת, היכן צריך להתמודד עם טענה חשובה שיש לבררה עד תום, ומהי תלונת שקר שכל מטרתה לגרום למחלוקת, סכסוך וערעור, ואין להתייחס אליה אלא רק לבערה מן השורש. את תלונת קורח יש לברר – האם כל אחד יכול לקחת חלק בעבודת הקודש? יש צורך בקביעת ה' כי לכל אחד יש את תפקידו במערך הקדושה, וכל אחד צריך להיות חלק ממנה, אולם לא בתפקידו של מישהו אחר. טענה שיש בה זרע של אמת צריכה ברור והבהרה - קורח עצמו נענש והוקע, אולם שמואל הנביא, מצאצאיו של קורח, זוכה בנבואה, ושאר צאצאיו זוכים בעבודת קודש הכוללת שירה במקדש ושמירה על שערי, כפי שמפורט בספר דברי הימים. טענתם של דתן ואבירם אין לה עם עצמה ולא כלום. כל מטרתה הבאת חורבן, ואכן היא נגמרת בחורבן. אין לה או לטועניה כל זכר, אלא זיכרון מרתיע לגורלן של טענות כאלה.

בעולם מוחצן כשלנו הבעיה מחריפה יותר. דברים רבים נשלחים ונאמרים באמצעים אלקטרוניים שונים, ואין ביכולתנו לבדוק ולברר מה ראוי לדיון ומה יש לדחות על הסף. חובה עלינו לבדוק תחילה את עצמנו, האם טענתנו דורשת ברור ויש בה זרע אמת, או שמא קנאה תאוה או כבוד מביאות אותנו לערער את המציאות. כך גם חובתנו לבדוק את טענותיהם של אחרים בשימת לב, ולא להתפתות אחרי הבאים לסכסך מתוך מניעים פסולים.

נדי הולצמן מתגוררת בקיבוץ מעלה גלבוע. נשואה לבני ואם ל-6. מלמדת תנ"ך. לימודי ארץ ישראל ותורה שבעל פה בתיכון שקד.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא. תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il